

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Ds 2025:26 Administrativa sanktioner i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har ombetts att svara på Arbetsmarknadsdepartementets remiss av skrivelsen Administrativa sanktioner i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen (DS 2025:26).

IAF tillstyrker förslaget i avsnitt 4.2 och 4.3 om att administrativa sanktionsavgifter införs inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

IAF tillstyrker förslaget i avsnitt 5.2 och 5.3 om att administrativa sanktionsavgifter ska införas inom arbetslöshetsförsäkringen liksom utformningen av regelverket i stort.

Det föreslås i avsnitt 5.6.1 att verkställigheten ska samordnas med verkställighet för återkrav. Det framhålls också i avsnitt 5.6.2 att överföringen av sanktionsavgiften från arbetslöshetskassan till staten kan behöva regleras i förordning. IAF vill påpeka att även andra delar såsom hur sanktionsavgiften ska redovisas och i vilken ordning avräkning på återkrav och sanktionsavgift ska ske vid delbetalning kan behöva regleras.

IAF tillstyrker förslaget i avsnitt 5.8.6 om att ge IAF möjlighet att överklaga en arbetslöshetskassas och en domstols beslut om sanktionsavgift samt föra det allmänna talan i förvaltningsdomstol i mål rörande sanktionsavgift.

IAF delar bedömningen i avsnitt 5.11 om att det saknas skäl att införa en ytterligare sanktion i form av avstängning inom arbetslöshetsförsäkringen.

IAF avstyrker förslaget i avsnitt 12.1 att regelverket om administrativa sanktionsavgifter inom arbetslöshetsförsäkringen ska träda i kraft redan den 1 juli 2027. Det är nödvändigt att ett ikraftträdande sker först efter att utmaningarna för de enskilda att lämna rätt uppgifter i sin månadsansökan har analyserats och det säkerställts att de enskilda har goda möjligheter att lämna korrekta uppgifter.

Det nu gällande regelverket för arbetslöshetsförsäkringen som trädde i kraft i oktober 2025 har inneburit en stor förändring rörande hur den enskilde ska rapportera in hinder för att få ersättning. När den sökande har haft inkomster från förvärvsarbete under månaden ska den sökande t.ex. enligt det nu gällande regelverket ange hur stora dessa inkomster har varit istället för som enligt tidigare regelverk ange under vilka dagar som arbete utförts.

Enligt närmast samstämmiga uppgifter från arbetslöshetskassorna och Sveriges a-kassor har det visat sig att det i många fall är svårt för den enskilde att redovisa rätt belopp i sin månadsansökan. En anledning till detta är att den enskilde, beroende av hur anställning, löneperiod, avdrag och tillägg är utformade, ska tillämpa olika redovisningsprinciper när inkomsten anges i månadsansökan.

I vissa situationer, såsom när den enskilde har en timavlönad anställning med olika rörliga tillägg som utbetalas månaden efter arbetet utförts, har den enskilde inte ens tillgång till någon lönespecifikation när det blir aktuellt att lämna in sin månadsansökan. Den enskilde måste då själv försöka räkna ut den inkomst som intjänats under den månad som ersättning söks för.

Svårigheterna för de enskilda att lämna korrekta uppgifter i sin månadsansökan verkar inte heller begränsa sig till de som har vissa typer av anställningsformer eller de som arbetar deltid under sin ersättningsperiod. Det nya regelverkets konstruktion där man söker ersättning för hela månader medför att det uppstår en del svårigheter också för de sökande som inte inleder sin arbetslöshet i ett månadsskifte.

Förslaget om administrativa sanktionsavgifter vilar på förutsättningen att det i normalfallet är lätt för den enskilde att lämna korrekta uppgifter och att det vid tiden för uppgiftslämnandet inte råder några tvivel för den enskilde om vilka uppgifter som är de korrekta.

I nuläget finns det därför starka signaler på att det är svårt för många av de enskilda som uppstår ersättning enligt den nya lagen om arbetslöshetsersättning att lämna korrekta uppgifter till arbetslöshetskassorna i sin månadsansökan.

Den möjlighet till nedsättning som föreslås när avgiften framstår som oskälig utgör onekligen en viktig ventil i de fall då den enskilde har svårt att lämna korrekta uppgifter. Möjligheten till nedsättning är dock utformad som ett undantag från en huvudregel och tar främst sin utgångspunkt i särskilda skäl som har sin grund i ersättningstagarens enskilda situation. I det fall

arbetslöshetskassorna regelmässigt skulle behöva pröva frågan om nedsättning på grund av generella svårigheter att lämna korrekta uppgifter för ett stort antal enskilda som härrör från hur regelverket är utformat finns risk för att det blir fråga om en masshantering som kan ta stora resurser i anspråk utan motsvarande nytta. Dessutom innebär det föreslagna regelverket att även små avvikelser från de korrekta uppgifterna kommer att leda till en sanktionsavgift på 4 procent av prisbasbeloppet vilket ökar risken för en sådan masshantering ytterligare.

Det är i dagsläget inte möjligt att avgöra i vilken utsträckning dessa utmaningar kan lösas genom informationsinsatser till de enskilda och/eller genom klagande domstolspraxis. Det är dock inte osannolikt att ändringar i lag och förordning också kommer att krävas för att få till stånd ett regelverk där det blir tillräckligt enkelt och tydligt för den enskilde att rapportera hinder och inkomster i sin månadsansökan för att det föreslagna systemet med administrativa sanktionsavgifter med säkerhet ska framstå som proportionerligt och rättssäkert.

Mot denna bakgrund anser IAF att den 1 juli 2027 är ett alltför tidigt datum för ett ikraftträdande vad gäller sanktionsavgifter inom arbetslöshetsförsäkringen. Istället är det nödvändigt att ett ikraftträdande sker först efter att utmaningarna för de enskilda att lämna rätt uppgifter i sin månadsansökan har analyserats och det säkerställts att de enskilda har goda möjligheter att lämna korrekta uppgifter.

Ärendet har föredragits av Niklas Wallentin den 2026-03-19.

Vid den slutliga beredningen av ärendet har även Carolina Stiwenius deltagit.

Handlingen är beslutad i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av Mathias Wahlsten 2026-03-19.